

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ

В статті визначається актуальність проблеми розвитку самостійності студентів при організації навчання за модульно-рейтинговою технологією. Розвиток самостійності студентів пов'язується з реалізацією проектно-технологічного підходу. Розглядається можливість залучення студентів до проектно-технологічної діяльності при виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань. Зауважується, що у процесі проектно-технологічної діяльності студенти оволодівають необхідними знаннями стосовно суті навчального проектування та уміннями, навичками поетапної реалізації навчального проекту. Зроблено висновок стосовно того, що виконання навчальних проектів є важливим елементом фахової підготовки майбутніх вчителів трудового навчання.

Ключові слова: технологія модульно-рейтингового навчання, самостійність, індивідуальні науково-дослідні завдання, проектно-технологічна діяльність.

Постановка проблеми. Важливим завданням, що стоїть перед сучасною вищою школою, є цілеспрямоване й систематичне сприяння формуванню активного ставлення студентської молоді до оволодіння знаннями, забезпечення інтенсивного розвитку їх самостійної пізнавальної діяльності, сприяння розвитку творчих здібностей. Це завдання вирішується завдяки впровадженню в навчальний процес сучасних педагогічних технологій, зокрема особистісно-орієнтованої. Особливого значення при цьому набуває метод проектів.

В основі проектної діяльності лежить самостійна творча робота особистості, тому впровадження проектного методу навчання пов'язане з розвитком самостійності студентів.

Питанню розвитку самостійності студентів у процесі їх фахової підготовки за змістом освітньої галузі "Технології" надається значної уваги. Викладачами вищої школи об'єктивно констатується той факт, що студенти, які приходять на навчання до вузу, не підготовлені до самостійного здобуття знань. Це актуалізує проблему самостійної пізнавальної діяльності студентів, необхідність розв'язання якої визначається тим, що вищий заклад освіти покликаний навчити студентів самостійно здобувати знання.

Аналіз останніх досліджень. Проблемі самостійності у навчанні в різних типах закладів освіти присвячено багато педагогічних досліджень. Пізнавальну самостійність досліджували М.Данилов, Т.Калашникова, І.Лернер, П.Підкасистий, О.Савченко, В.Тюріна. Самостійність особистості у пізнанні та спілкуванні розглядалася Л.Ростовецькою. Практична та організаційно-технічна самостійність досліджувалась Є.Голантом. До вирішення питання розумової самостійності звертався у своїх працях Н.Кухаров. Прикладна та навчальна самостійність були об'єктом досліджень Н.Половникової.

Мета статті. Розкриття можливостей розвитку самостійності студентів у процесі організації їх навчальної діяльності як проектно-технологічної.

Основна частина. Категорія самостійності завжди була об'єктом вивчення для дидактики і психології. На думку психологів, зокрема І.Кона, навряд чи існує більш цінна якість особистості, ніж самостійність. Ним була визначена сутність даного утворення: самостійність як властивість особистості передбачає, по-перше, незалежність, здатність самому, без підказки ззовні, приймати і впроваджувати в життя важливі рішення, по-друге, відповідальність за наслідки своїх вчинків і, по-третє, впевненість в тому, що така поведінка є реальною, соціально можливою і морально правильною [4, с.155].

У психолого-педагогічних дослідженнях самостійність розглядають як складну інтегральну якість особистості (І.Балабіна, Г.Ігнатенко, Т.Ісаєва, Т.Людкіна, С.Рубінштейн). У психології найбільш повне визначення поняття самостійності як однієї з важливих психічних якостей дається Г.Голубевим, К.Платоновим: "самостійність – це здатність систематизувати, планувати та регулювати свою діяльність без безпосереднього постійного керівництва і практичної допомоги з боку керівника" [5, с.218].

Наголошуючи на важливості розвитку такої якості особистості, як самостійність, В.Козаков визначає її як здатність організовувати та реалізувати свою діяльність без стороннього керівництва і допомоги [2, с.11].

Отже, самостійність студента характеризується його незалежністю, умінням бачити і ставити завдання різноманітного характеру, планувати і знаходити способи їх розв'язання, здатністю до самоконтролю та самооцінки

Формування особистості, відповідно до діяльнісно-особистісної концепції, відбувається під час включення її у різні види діяльності. Дослідження І.Балабіної, Т.Ісаєвої, Н.Чукової, Ю.Янотовської показують, що процес розвитку самостійності пов'язаний із включенням особистості в трудову діяльність. Оволодіння способами застосування знань на практиці відкриває широкі можливості для реалізації творчих здібностей на основі самостійного вирішення поставлених завдань [2, с.24].

В умовах сьогодення у процесі трудової підготовки молоді використовується проектно-технологічний підхід [1; 3]. Навчальне проектування орієнтоване перш за все на самостійну діяльність студентів. Одним з головних завдань викладача при організації проектно-технологічної діяльності є - навчити студентів здобувати знання самостійно, сформувати вміння застосовувати ці знання для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань.

Отже, у процесі проектно-технологічної діяльності студенти привчаються до самостійної, практичної, планової і системної роботи. Це вказує на актуальність залучення студентів до виконання навчальних проектів у процесі вивчення ряду навчальних дисциплін, що забезпечуватиме перехід від пояснювально-ілюстративного навчання до особистісно-орієнтованої технології, побудованої на активізації пізнавальної діяльності особистості.

При організації навчання за модульно-рейтинговою технологією залучення студентів до проектно-технологічної діяльності є можливим при виконанні індивідуальної роботи як позааудиторного виду навчальної діяльності. Розглянемо це детальніше на прикладі організації навчальної діяльності студентів-першокурсників у процесі вивчення навчальної дисципліни "Технологічний практикум".

Так, у першому та другому семестрах студенти спеціалізації "Основи домашнього господарювання" під час опрацювання змісту навчальної дисципліни "Технологічний практикум" вивчають основи технології швейних виробів. На початковому етапі, при вивченні теорії кравцювання та способів з'єднання і формотворення виробів у них формується основна база знань, початкових умінь і навичок виконання окремих рухів, дій, прийомів роботи та цілих операцій ручних, машинних, волого-теплових та інших робіт. У цей період формуються уміння правильно виконувати технічні вимоги, прийоми користування інструментами і засобами малої механізації, навички роботи на різному швейному обладнанні, його заправки нитками, регулювання окремих механізмів, організації робочого місця і дотримання правил безпеки праці при виконанні усіх груп операцій.

Підготовчі роботи з вивчення різновидів оздоблення при пошитті швейних виробів спрямоване на закріплення навичок поєднання різних груп операцій у комплексі при виготовленні деталей і вузлів одягу різними способами. Так формуються навички чіткого дотримання технічних і технологічних вимог, якісних показників робіт, що виконуються; поступово вводиться нормування навчально-виробничих робіт, встановлюється навчальна норма часу на виготовлення окремих деталей, вузлів одягу з метою формування початкових умінь з напрацювання швидкісних навичок.

Одним із видів індивідуальної роботи студентів при вивченні навчальної дисципліни "Технологічний практикум" є індивідуальні науково-дослідні завдання. Виконання цих завдань спрямоване на поглиблене вивчення навчальної дисципліни і передбачає використання методу проектів.

Зважаючи на необхідність стимулювання студентів до діяльності творчого характеру доцільним є їх залучення до виконання індивідуальних науково-дослідних завдань із застосуванням матеріалів та технологій, що були вже ними вивчені. Це є можливим при виготовленні предметів домашнього побуту: столової та постільної білизни з різними видами оздоблень (волани, аплікація, тасьма, стрічка, мереживо, шнур тощо); виробів у техніці печворк - прихваток, наволочок для декоративних подушок, настінних панно. У даному випадку здійснюється самостійне перенесення студентами знань і умінь на конкретний об'єкт (проект). У процесі створення нового, реконструкції вже відомого у них проявляється творча активність як найвищий рівень пізнавальної активності.

Виконання начального проекту складається з декількох етапів: на першому, організаційно-підготовчому, студент займається збором, вивченням і обробкою інформації з теми проекту; на другому етапі, конструкторському, виконується пошук оптимального вирішення завдання проекту, складання конструкторської та технологічної документації на виготовлення виробу; на третьому етапі, технологічному, студент складає план практичної реалізації проекту, добирає необхідні матеріали, інструменти й устаткування, виконує заплановані технологічні операції, здійснює поточний контроль якості; метою четвертого, заключного етапу, є оцінка якості та аналіз результатів виконання проекту, розкриття можливостей використання результатів проектування.

Отже, у процесі виконання індивідуальних науково-дослідних завдань навчальна діяльність студентів організовується як проектно-технологічна. Відмітимо, що під проектно-технологічною діяльністю розуміють обґрунтовану і сплановану діяльність, яка передбачає розроблення конструкції, технології, виготовлення і реалізацію об'єкта проектування, спрямована на формування в особистості певної системи творчо-інтелектуальних і предметно-перетворюючих знань і вмінь [1, с.116].

У другому семестрі студенти під час опрацювання змісту навчальної дисципліни "Технологічний практикум" вивчають повузлову обробку деталей швейних виробів (плечових, поясних). Навчальна діяльність в цей період спрямована на закріплення знань про види робіт, які виконуються в процесі пошиття одягу, та формування знань про різноманітність і класифікацію технологічних вузлів обробки швейних виробів, можливі дефекти при обробці та способи їх усунення. У процесі практичної діяльності у студентів формуються уміння, навички з обробки технологічних вузлів швейних виробів, виявлення та усунення можливих дефектів.

Здобуті упродовж другого семестру знання, уміння, навички дають можливість обирати для індивідуальних науково-дослідних завдань у якості об'єктів проектування швейні вироби (фартух, дитяча сукня). Виготовлення запропонованих варіантів швейних виробів передбачає виконання таких видів робіт, як вибір моделі, конструювання, моделювання та пошиття виробу. Виконання таких індивідуальних науково-дослідних завдань з використанням методу проектів дозволяє говорити про наявність ситуацій вільного вибору, які вимагають від студентів особистої ініціативи як вищого прояву самостійності.

Використання у навчальному процесі методу проектів спрямоване на формування творчої особистості, здатної самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати нестандартні рішення у процесі продуктивної перетворювальної діяльності. Це є однією з найбільш актуальних соціально-педагогічних проблем суспільного прогресу.

Зауважимо, що у процесі проектно-технологічної діяльності студенти оволодівають необхідними знаннями стосовно суті навчального проектування та уміннями, навичками поетапної реалізації навчального проекту. Отже, виконання навчальних проектів є важливим елементом фахової підготовки студентів, оскільки у майбутній трудовій діяльності вони повинні вміти організовувати навчальну діяльність учнів як проектно-технологічну.

Опанування змісту навчальної дисципліни "Технологічний практикум" студентами спеціалізації "Основи домашнього господарювання" упродовж шести семестрів спрямоване на вивчення технології пошиття та в'язання, виготовлення виробів із бісеру, їх оздоблення українською народною вишивкою. За умови використання методу проектів у процесі навчальної діяльності відбуватиметься планомірна і цілеспрямована підготовка майбутнього учителя трудового навчання до реалізації проектно-технологічного підходу в освітній галузі "Технологія", організації трудового навчання з використанням методу проектів, забезпечення умов для розвитку творчих здібностей учнів, їх трудового виховання.

Висновки. 1. Розвиток самостійності пов'язаний із включенням особистості до трудової діяльності. В умовах сьогодення у процесі трудової підготовки молоді використовується проектно-технологічний підхід. У процесі проектно-технологічної діяльності студенти привчаються до самостійної, практичної, планової і системної роботи.

2. При організації навчання за модульно-рейтинговою технологією навчання залучення студентів до проектно-технологічної діяльності є можливим при виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань як одного з видів індивідуальної роботи.

3. Розвиток самостійності студентів у процесі проектно-технологічної діяльності при виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань забезпечується їх самостійною діяльністю при виконанні таких видів робіт: по-перше, формулювання проблеми, вибір теми проекту,

планування проектної діяльності за етапами, збір, вивчення і обробка інформації з теми проекту; по-друге, пошук оптимального вирішення завдання проекту, складання технологічної документації на виготовлення виробу; по-третє, складання плану практичної реалізації проекту, добір необхідних матеріалів, інструментів й устаткування, виконання запланованих технологічних операцій, поточний контроль якості; по-четверте, оцінка якості та аналіз результатів виконання проекту.

4. Оволодіння знаннями стосовно суті навчального проектування та уміннями, навичками поетапної реалізації навчального проекту є важливою складовою фахової підготовки студентів – майбутніх вчителів трудового навчання.

Література

1. Коберник О. Проектно-технологічний підхід як основа реалізації нового змісту трудового навчання // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка. – Випуск 2 (41) . – Серія "Педагогічні науки". – Полтава, 2005. – 299 с.

2. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и её информационно-методическое обеспечение: [учеб. пособие] / В. А. Козаков. – К. : Вища школа, 1990. – 248с.

3. Освітні технології: [навч.-метод. посіб.] / [О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.]. – К. : Видавництво А.С.К., 2003. – 255 с.

4. Популярная психология: Хрестоматия [Сост. В.В. Мироненко]. – М. : Просвещение, 1990. – 399 с.

5. Платонов К.К. Психология / К. К. Платонов, Г.Г. Голубев. – М. : Высшая школа, 1977. - 247 с.

6. Шиян Н.І. Технологія модульно-рейтингового навчання у вищій педагогічній школі: [посібник] / Н. І. Шиян. – Видання 2-ге, виправлене і доповнене. – Полтава, 2003. – 86 с.

О. В. Кудря

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ПРАКТИКУМА

Резюме

Определяется актуальность проблемы развития самостоятельности студентов в процессе организации обучения по модульно-рейтинговой технологии обучения. Развитие самостоятельности студентов связывается с реализацией проектно-технологического подхода. Рассматривается возможность приобщения студентов к проектно-технологической деятельности при выполнении ими научно-исследовательских заданий. Отмечается, что в процессе проектно-технологической деятельности студенты овладевают необходимыми знаниями относительно сути учебного проектирования и умениями, навыками поэтапной реализации учебного проекта. Сделан вывод относительно того, что выполнение учебных проектов является важным элементом профессиональной подготовки будущих учителей трудового обучения.

Ключевые слова: технология модульно-рейтингового обучения, самостоятельность, индивидуальные научно-исследовательские задания, проектно-технологическая деятельность.

O. V. Kudrya

THE ENGINEERING APPROACH REALIZATION DURING THE TECH PRACTICE TUITION

Summary

There's revealed the students independence development problem during the Bologna system tuition organization. It's connected with an engineering approach realization. It is reviewed the possibility of students familiarizing to engineering activity while completing the research tasks. The students are noticed to gain required knowledge and skills at tutorial engineering essence together with the tutorial stage realization skills. The tutorial projectsexecution is concluded to appear the important future LT teachers professional tuition element.

Key words: Bologna system tuition technology, independence, personal engineering research tasks, engineering activity.